

Український ВІСНИК

М. Ульбренку

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXVIII. № 21-22 (листопад) 2021

9 листопада в Румунії відзначають День української мови

НАША МОВА – КАЛИНОВА!

9 листопада, коли офіційно відзначається День української мови, голова СУР, депутат Микола Мирослав Петрецький наголосив з трибуни Парламенту, що мовне розмаїття є фундаментальною складовою європейської ідентичності, а зберігання рідної мови є пріоритетом на всьому європейському континенті та найпотужнішим інструментом збереження спадщини кожної нації:

Румунія залишається найкращим прикладом щодо забезпечення умов для збереження рідної мови, ставши взірцем передової практики у цій галузі, яку переймають все більше держав, котрі коригують своє законодавство у сфері захисту мовних прав осіб, які належать до національних меншин, водночас удосконалюючи механізми їх реалізації.

Українці займають третє місце серед національних меншин в Румунії за чисельністю. Перші згадки про населені пункти, в яких вони компактно проживають, зустрічаються

в історичних джерелах понад сімсотрічної давності, а їхні мешканці брали участь у багатьох визначних подіях в історії Румунії. Протягом багатьох століть важливим святом української громади залишається те, що присвячене рідній мові, священній спадщині нашої нації. Народ може існувати лише завдяки увічненню своєї культурної, традиційної та мовної специфіки, а в Румунії Закон № 213/2018 р. втілює у життя давнє бажання етнічних українців відзначати День української мови щороку 9 листопада.

Проте ми повинні усвідомлювати, що прийняття закону не є гарантією того, що рідна мова житиме надалі. На жаль, все ще спостерігаються поодинокі випадки, коли місцеві чиновники та обранці через популістську політику чи негативні тенденції щодо дотримання певних прав, котрі суперечать європейському духу, залишаються в протиріччі з національною та європейською політикою, сприяючи, із сучасних розрахунків, поширенню негативних практик.

Тому потрібні постійні та послідовні зусилля щодо збереження та передачі цього мовного скарбу нашим нащадкам, продовжуючи таким чином європейську та світову траєкторію поваги до специфіки національної ідентичності. Сприяння збереженню рідних мов залишається неохитним прагненням, оскільки вони заохочують мовну різноманітність та багатомовну освіту, сприяючи значною мірою розвитку обізнаності про мовні та культурні традиції в усьому світі, зміцнюючи солідарність на основі розуміння, толерантності та діалогу, продовжують позитивну демократичну практику, за допомогою якої румунська держава стає сильнішою та шанованішою.

Вітаю усіх українців з Днем української мови!

Голова СУРу
МИКОЛА МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ

Вивчайте, любіть свою мову,
як світлу Вітчизну любіть,
як стягів красу малинову,
як рідного неба блакить.
Нехай в твоїм серці любові
не згасне священний вогонь,
як вперше промовлене слово
на мові народу свого.
Як сонця безсмертного коло,

РІДНА МОВА

що креслить у небі пугі,
любіть свою мову й ніколи
її не забудьте в житті.
Ми з нею відомі усюди,
усе в ній, що треба нам, є,
а хто свою мову забуде,

той серце забуде своє.
Вона, як зоря пурпурова,
що сяє з небесних висот,
і там, де звучить рідна мова,
живе український народ.
Народ наш, трудар наш і воїн,
що тьму подолав у бою.
І той лиш пошани достоїн,
хто мову шанує свою.

Володимир Сосюра

Нагородження футбольної команди Марамурської філії СУР

24 жовтня у приміщенні організації СУР в селі Верхня Рівна відбулося нагородження футбольної команди Марамурської філії СУР, яка стала новим чемпіоном світу, перемігши команду Ізраїлю у фіналі 9-го Чемпіонату світу з футболу серед українських діаспорних команд, який відбувся 28 серпня в Ірпені (Україна).

До складу команди входили гравці: Маріан-Габріель Ціпле, Теодор-Маріус Поп, Алін-Василь Рагован, Алін Андрашук, Маріус-Гіце Поп, Василь-Йонуц Бозай, Денуц-Георге Турда, Йоан Влад, Микола Корзук, Даніель-Йоан Кващук, Петро Стан-Орос, Габріель-Еміль Денкуш, Дорін-Йоан

Брат, Василь-Богдан Бобрюк, Йоан Аніш-орак, а підготовкою команди та організацією участі в чемпіонаті займався Йоан-Даніель Добра.

Церемонію нагородження очолив голова Марамурської філії СУР професор Мирослав Петрецький, який подякував команді за зусилля та досягнутий успіх. Також зі словами привітання до членів команди звернулись: заступник мера села Верхня Рівна Йоан Рускован, директорка школи Верхня Рівна, професор Лоредана Лушкан та голова Реметської організації СУР, проф. Василь Пасенчук.

Усі гравці футбольної команди були нагороджені грамотами та грошовими преміями, а присутні мали змогу помилуватися здобутим футболістами Кубком, який залишається символом відданості нашій українській громаді.

Виставка «Кольори ліжника», проведена організацією СУР у селі Верхня Рівна

Краса народного мистецтва українців була представлена у неділю, 24 жовтня, в рамках виставки «Кольори ліжника», організованої організацією СУР у селі Верхня Рівна.

Були представлені тканини (зокрема ліжники), вишивки та інші традиційні вироби сіл Вишавська Долина, Бистрий, Красний, Верхня Рівна, Поляни. Народні умільці представили свої роботи та спосіб їх виготовлення. Присутні на події наголосили на необхідності передачі молодому поколінню таємниць традиційних ремесел.

Після презентації виставки відбувся концерт української музики та танців, в якому взяли участь художні колективи з Сучави, Вишавської Долини, Верхньої Рівни, Полян.

Модератором і координатором події був голова Марамурської філії СУР професор Мирослав Петрецький, а серед присутніх були: керівник групи «Червона Калина» із Сучави Юліан Петро Кідеша, заступник мера села Верхня Рівна Йоан Рускован, директорка місцевої школи, проф. Лоредана Лушкан, голови організацій СУР у вищезначених населених пунктів, а також представники Організації української молоді Румунії на чолі з Чіпріаном Лушканом.

Відзначення 165-річчя від дня народження Івана Франка

Клузька філія Союзу українців Румунії, у співпраці зі спеціалізацією «Українська мова та література» університету ім. Бабеша-Бойоя, організувала в суботу, 30 жовтня, в онлайн-режимі, науково-культурний захід, присвячений святкуванню «165 років від народження письменника, публіциста і перекладача Івана Франка».

На початку заходу було представлено короткий документальний фільм про життя та плідну діяльність людини, названої «Академією в одній особі» у таких галузях як: література, журналістика, історія літератури, літературна критика, перекладознавство, філософія, економіка тощо.

Після цього були представлені наукові доповіді: «Іван Франко та проблеми європеїзації української літератури кінця XIX-початку XX ст.», зачитане студенткою Денісою Козачук; «Образ Каїна в інтерпретації Івана Франка та Джорджа Байрона» викладача д-ра Міхаєли Гербіл, де було розкрито культурно-літературний та філософський аспекти підходу до згаданих тем.

Для наведення прикладу поетичного універсуму вшанованого письменника студенти прочитали декілька його віршів та поем як українською, так і румунською мовами.

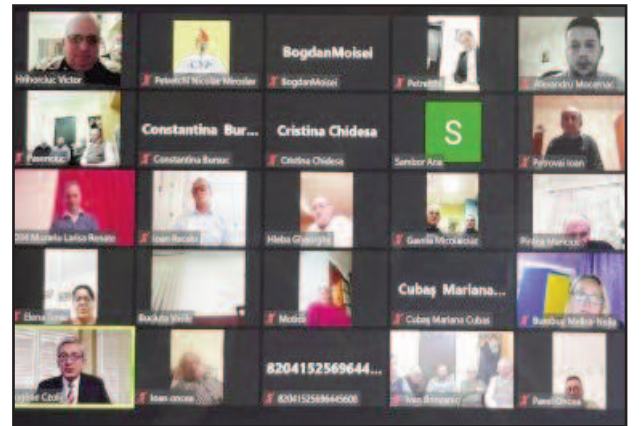
Доктор-доцент Іван Гербіл у своєму виступі зосередився на висвітленні менш відомих аспектів життя великого українського письменника.

Серед учасників були присутні викладачі університету, студенти та члени Клузької філії СУР.

Зустріч членів СУР з президентом ГО «Україна-2050» Євгеном Чолієм

Союз українців Румунії у п'ятницю, 29 жовтня, провів зустріч у форматі відеоконференції з президентом Громадської організації «Україна-2050» паном Євгеном Чолієм, колишнім президентом Світового конгресу українців, відомим активістом за територіальну цілісність і суверенітет України.

На зустрічі Союз представляли голова СУР, депутат Микола Мирослав Петрецький, члени Ради СУР, голови повітових філій та

місцевих організацій СУР, місцеві радники від СУР та інші представники української спільноти в Румунії.

Зустріч під егідою «Місія та внесок Діаспори у зміцнення української державності» відповідають потребам зміцнення суверенітету та територіальної цілісності України за участі українців з усього світу.

У цьому контексті голова СУР підтвердив готовність української громади Румунії визначити ефективні шляхи, якими діаспора може сприяти вирішенню проблем, які стоять перед Україною.

У свою чергу, президент ГО «Україна-2050» Євген Чолій привітав керівництво СУР з успіхами у популяризації української мови, культури та традицій в Румунії, підкресливши, що серед основних механізмів допомоги Україні у цей непростий період є популяризація української ідентичності у всьому світі.

Євген Чолій також додав, що конкретною річчю, яку може зробити українська діаспора, є боротьба з кампанією дезінформації, ініційованою Російською Федерацією проти України в онлайн-середовищі. З метою забезпечення ефективного механізму боротьби з дезінформаційними кампаніями Євген Чолій презентував платформу моніторингу ЗМІ, ініційовану організацією «Україна-2050», платформу, в якій беруть участь волонтери з різних країн, у тому числі з Румунії, головною метою якої є виявлення, повідомлення та боротьба з неправдивими

(Продовження на 4 стор.)

ЗУСИЛЛЯ ЗАДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Операційні програми, які допомагають громадянам або бізнес-спільноті, котрі фінансуються з європейських чи державних фондів, з часом довели свою ефективність, будучи життєво важливими, особливо в період пандемії.

На жаль, останнім часом ми є свідками того, що важливі гранти, спрямовані на підтримку громадян, що були їхньою основною опорою, були скасовані або тимчасово заблоковані. Наприклад, були скасовані обіцяні заходи допомоги малому та середньому підприємництву, що сильно постраждав в цей період, не замінивши їх іншими.

І таких прикладів ще багато. Подібні ситуації демонструють відсутність послідовності, прозорості та передбачуваності, що є надзвичайно шкідливим, особливо в період пандемії, який ми переживаємо сьогодні.

З огляду на цю реальність, з трибуни Палати Депутатів Микола Мирослав Петрецький зажадав офіційної позиції Міністерства європейських інвестицій та проєктів з цього питання, а також попросив зазначити основні причини відкладення оголошення конкурсів проєктів, покликаних прийти на допомогу громадянам.

ЗАГОТІВЛЯ ПАЛИВА НА ЗИМУ

Положення, згідно з яким адміністративні підрозділи лісового господарства щорічно займаються заготівлею деревини для господарського користування, яку потім купують громадяни, стало необхідним заходом для реалізації для населення паливних дров, що значно зменшує явище незаконної вирубки лісів, водночас приносячи кошти до державного бюджету.

Але нещодавно мешканці села Поляни Марамуреського повіту, розташованому на кордоні Румунії з Україною, де проживають понад 10 тисяч етнічних українців, котре має і значний лісовий фонд, повідомили, що ділянки, надані цього року в експлуатацію для дров'яної деревини, необхідної для опалення помешкань, знаходяться в недоступній для спеціалізованої техніки зоні.

Через це жодна компанія, що має дозвіл на заготівлю деревини в порядку рубок загального користування, відмовляється це робити в цьому районі, а лісове господарство не має достатню кількість людей для заготівлі деревини. Ситуація стає ще більш чутливою тому, що лісове господарство поставило у розпорядження місцевого населення лише 2096 кубометрів деревини для понад 2000 домогосподарств, що значно менше мінімальної потрібної кількості дров на зиму.

З огляду на це, 6 жовтня депутат Микола Мирослав Петрецький попросив міністра Барну Танцоша повідомити, які заходи планує вжити Міністерство охорони навколишнього середовища, вод та лісів, аби мешканці села Поляни не залишилися без дров у холодну пору року.

З діяльності депутата МИКОЛИ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

* * *

За останні 30 років Румунії вдалося зробити важливі кроки щодо забезпечення умов толерантності та міжетнічного взаєморозуміння, в тому числі шляхом створення законодавчої та інституційної бази для допомоги громадянам, які належать до національних меншин. Це зробило нашу країну прикладом передової практики в цій галузі.

На початку 2019 року Микола Мирослав Петрецький звернувся до Міністерства внутрішніх справ зі скаргою про відсутність двомовних табличок з назвами населених пунктів, в яких українці складають більшість населення, після ремонту дороги національного значення №18 (DN 18), у результаті розгляду якої проблема була вирішена, відповідно двомовні таблички були розміщені майже в усіх населених пунктах, розташованих вздовж DN 18.

Тепер, приблизно через 3 роки, ситуація повторюється. Після ремонту дороги повітового значення № 187 (DJ 187) на ділянці Рускова – Бистрий – Поляни, сіл, в яких проживає більше третини загальної кількості етнічних українців нашої країни, двомовні таблички не були встановлені. Тому я звернувся до тимчасового виконувача обов'язків міністра внутрішніх справ Лучіана Боду з проханням терміново вжити заходів для виправлення цієї ситуації відповідно до положень Закону № 215/2001 року.

ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ

У середу, 3 листопада, румунські депутати майже одностайно проголосували за два ініційовані Миколою Мирославом Петрецьким проєкти рішень про внесення змін та поправок до ст. 199 Регламенту Палати депутатів, які стосуються способу надання відповідей на письмові запити парламентаріїв.

Перша ініціатива стосується доповнення ст. 199 новою частиною, відповідно до якої представники Уряду, які були уповноважені надати відповіді на депутатські запити, зможуть відкласти представлення відповіді тільки за наявності поважної причини, з наданням пояснень у письмовій формі.

Друга ініціатива припускає внесення поправки до частини (3) тієї ж статті, щодо часу, який члени Уряду, міністри чи

інші керівники органів державного управління, мають в розпорядженні для озвучення відповіді на депутатські запити, відповідно «30 хвилин після часу, відведеного на усні запити».

Оскільки цього часу замало для відповіді на всі запити, зокрема, враховуючи і те, що відповідь на запитання часто припускає й репліку того, хто звернувся із запитом, депутат запропонував подвоїти його з 30 до 60 хвилин, протягом яких члени Уряду, міністри чи інші керівники органів державного управління зможуть відповісти на якомога більше письмових депутатських запитів, завдяки чому можна буде обговорити більше порушених у зверненнях громадян питань.

«Я твердо переконаний, що запити, усні чи письмові, з якими парламентарії мають право звернутися до Уряду, міністрів чи інших керівників органів державного управління, є важливим інструментом діалогу між представниками виконавчої та законодавчої гілок влади, віддаючи місії відстоювання інтересів тих, хто голосував за нас на виборах», - зазначив представник української меншини в Парламенті Румунії.

ПОЛІТИЧНІ ЗАЯВИ У ПАРЛАМЕНТІ

З нагоди Дня збройних сил Румунії, який щорічно відзначається 25 жовтня, з трибуни Парламенту депутат Микола Мирослав Петрецький віддав шану як військовим, так і ветеранам, які визволяли румунські населені пункти від іноземної окупації, об'єднуючи країну та її громадян.

Прояви мужності, рішучості, честі та жертвовності військових у минулому, а також їх внесок у подолання кризи в галузі охорони здоров'я, спричиненої пандемією Sars-Cov-2, перетворили Збройні сили Румунії, на інститут з найбільшим рівнем довіри населення, що забезпечує процвітання, безпеку та рівновагу на національному, регіональному та навіть глобальному рівнях.

Період після Другої світової війни був дуже плідним для Європи, а європейське об'єднання звільнило континент від багатовікових протиріч і війн. Такий підхід привів до просування миру, єдності, демократії та примирення, перетворюючи старий континент на взірць змін на краще.

На жаль, навіть і в цій частині світу ми стикаємося з різноманітними викликами, обмеженими за кількістю та інтенсивністю, але здатними поставити під загрозу регіональну безпеку, якщо не приділити їм належної уваги. Тому я наголосив, що кожен із нас має докладати додаткових зусиль, щоб посилити віру в майбутнє та надію на мир та єдність.

Від імені Союзу українців Румунії Микола Мирослав Петрецький засвідчив повагу всім, хто носить і носив військову форму, усім тим, завдяки мужності, героїзму та відданості яких ми можемо вільно жити та висловлювати свої думки та погляди в національній, суверенній, незалежній, унітарній і неподільній державі.

ОГЛЯДАЧ

Хроніка діяльності СУРу

(Продовження з 2 стор.)

інформаціями про Україну, про конфлікт на Донбасі та про ситуацію в Криму.

Наприкінці провід СУР запросив пана Євгена Чолія відвідати Румунію, коли це дозволить епідеміологічна ситуація, запрошення, яке останній прийняв.

Союз українців Румунії підтверджує підтримку суверенітету та територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних кордонів, а також будь-якого механізму підтримки України в її конфлікті з Російською Федерацією, водночас засуджуючи дії Москви з дестабілізації українського суспільства та підризу регіональної безпеки.

Зустріч з представниками Українського православного Вікаріату

У четвер, 11 листопада в Українському православному Вікаріаті у Сігету Мармацієй відбулася щомісячна зустріч священиків Сігету-Мармацієйської архієпархії, на якій були присутні й голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький і голова Марамуреської філії СУР Мирослав Петрецький.

Голова СУР подякував отцю вікарію Миколі Лауруку за запрошення взяти участь

у цій зустрічі та обговорити поточні спільні проекти, а також інші можливості для співпраці. У цьому сенсі було обговорено деталі біблійного конкурсу «Молодь у Святому Письмі», організованого Українським православним Вікаріатом Румунської Православної Церкви за підтримки Союзу українців Румунії.

Микола Мирослав Петрецький привітав керівництво Вікаріату за цю ініціативу, підкресливши, що церква є місцевою ланкою українських громад Румунії, сприяє збереженню та популяризації українських традицій та мови. Він пообіцяв і надалі підтримувати проекти українських православних парафій та Вікаріату, спрямованих на популяризацію української культури, мови та віри етнічних українців.

Під час зустрічі протоієрей Петро Рагован висунув ідею проведення табору для молодих парафіян Вікаріату, яку підтримали й українські священики та керівництво СУР.

З іншого боку, під час зустрічі також було

обговорено низку аспектів видання ювілейного альбому Українського православного Вікаріату, який буде випущений за підтримки СУР. У той же час голова Марамуреської філії СУР Мирослав Петрецький запропонував здійснити запис церковних пісень та колядок у виконанні парафіяльних хорів Українського православного Вікаріату.

На завершення отець вікарій подякував представникам СУР за участь та конструктивний діалог та наголосив на необхідності проведення таких зустрічей і в майбутньому.

Голова Галацької філії СУР, професор Вікентій Николайчук відійшов у вічність

Союз українців Румунії з глибоким жалем повідомляє про раптову смерть професора Вікентія Николайчука, голови Галацької філії та члена Ради СУР, який відійшов у вічність у неділю 31 жовтня.

Уродженець Сучавщини, професор Вікентій Николайчук завжди з гордістю говорив про своє українське походження, а всією своєю діяльністю він сприяв збереженню та популяризації автентичних українських цінностей у Галацькому повіті, куди переїхав жити у 1967 році.

У пам'яті всіх, хто знав та працював з Вікентієм Никулайчуком у Союзі українців Румунії назавжди збережуться спогади про його чудові людські якості.

Похорон відбувся, 1 листопада на кладовищі «Етернітатя» в м. Галац.

У цей скорботний час висловлюємо слова найщирішого співчуття родині з приводу тяжкої втрати. Нехай Господь Бог приїме його душу, а земля буде пухом!

Двомовні таблички з назвами населених пунктів, в яких українці складають більшість

За останні 30 років Румунії вдалося зробити важливі кроки щодо забезпечення умов толерантності та міжетнічного взаєморозуміння, в тому числі шляхом створення законодавчої та інституційної бази для допомоги громадянам, які належать до національних меншин. Це зробило нашу країну прикладом передової практики в цій галузі.

На початку 2019 року депутат Микола Мирослав Петрецький звернувся до Міністерства внутрішніх справ зі скаргою про відсутність двомовних табличок з назвами населених пунктів, в яких українці складають більшість населення, після ремонту дороги національного значення №18 (DN 18), у результаті розгляду якої проблема була вирішена, відповідно двомовні таблички були розміщені майже в усіх населених пунктах, розташованих вздовж DN 18.

Тепер, приблизно через 3 роки, ситуація повторюється. Після ремонту дороги повітового значення № 187 (DJ 187) на ділянці Рускова – Бистрий – Поляни, сіл, в яких проживає більше третини загальної кількості етнічних українців нашої країни, двомовні таблички не були встановлені. Тому представник українців у Парламенті Румунії звернувся до тимчасового виконувача обов'язків міністра внутрішніх справ Лучіана Боду з проханням терміново вжити заходів для виправлення цієї ситуації відповідно до положень Закону № 215/2001 р.

Поминальний захід «Я на сторожі коло їх поставлю слово»

У суботу, 13 жовтня Бухарестська філія СУР організувала захід із вшанування пам'яті бухарестських українських письменників під назвою «Я на сторожі коло їх поставлю слово».

Члени Бухарестської філії поклали квіти до могили українського письменника Миколи Корсюка, колишнього головного редактора дитячого журналу «Дзвоник».

Вшанувальний захід продовжився у приміщенні СУРівської філії, де голова Бухарестської філії СУР, письменник Михайло Трайста, відмітив роль письменників у розвитку української літератури та культури.

У неділю 14 жовтня, в українській церкві столиці, отець Володимир Малкович відслужив поминальну панахиду за українськими письменниками та культурними діячами.

У поминальному заході взяли участь члени та прихильники Бухарестської філії СУР, письменники, журналісти і, звичайно, родичі та знайомі покійних письменників і культурних діячів.

У 1709 році, після поразки шведів у Полтавській битві та жорстокого зруйнування російськими військами гетьманської резиденції Батурина, Іван Мазепа разом з Карлом XII та кошовим отаманом Костем Гордієнком, відступаючи від переслідування московської кінноти, знайшли притулок у Молдавії, що тоді залежала від Османської імперії.

Тут, у селі Варниця, неподалік міста Бендери, 21 вересня 1709 року гетьман Іван Мазепа помер. Згідно із розпорядженням племінника Мазепа, Андрія Войнаровського, прах гетьмана було перевезено у місто Галац і поховано в кафедральному храмі Святого Юрія.

Ця історична подія значним чином вплинула на подальший розвиток міста Галац. Зокрема місцевість, де знаходилася церква з останками гетьмана, у народі почали називати «Мазепа», і хоч храм було знищено за часів правління диктатора Ніколає Чаушеску, мікрорайон, де вона знаходилась, до сьогодні продовжує називатись «Мазепа».

А у 1960-ті рр. поруч було збудовано ще один житловий масив, названий «Мазепа-II».

ВШАНУВАННЯ ГЕТЬМАНА УКРАЇНИ ІВАНА МАЗЕПИ

Також у XIX ст. у Галаці існувала вулиця, що носила ім'я Івана Мазепа.

6 травня 2004 року за підтримки румунського уряду та Посольства України в Румунії у місті Галац було урочисто відкрито пам'ятник видатному українському діячу. Монумент був виконаний на замовлення Міністерства культури і мистецтв Румунії скульптором Георге Тенасе.

У неділю, 24 жовтня, Комітет Бухарестської філії Союзу українців Румунії організував культурний захід «День

українського гетьмана Івана Мазепа».

З цієї нагоди 28 членів Бухарестської філії СУР вирушили до Галацу, де поклали вінки до пам'ятника гетьману Івану Мазепі в Парку Свободи. Тут зустрілися з членами Галацької філії СУР та делегацією Тулчанської філії СУР.

На відкритті заходу голова Бухарестської філії СУР Михайло Трайста передав вітання від голови СУР, депутата Миколи Мирослава Петрецького, а настоятель української парафії в Бухаресті Володимир Малькович відслужив короткий Те Деум в пам'ять українського гетьмана Івана Мазепа.

Після покладання вінків відбувся круглий стіл «Роль Івана Мазепа в історії України», на якому представили свої доповіді про гетьмана України Валентина Батаке, Володимир Малькович та Михайло Трайста.

Наприкінці заходу з українськими піснями виступив хор Тулчанської філії СУР. «Задунайська січ»

Степан К. Д. ТРАЙСТА

Фото автора

Все менше й менше залишається під сонцем ровесників-друзів, які народилися в роки останньої світової війни і дожили по першій чверті двадцять першого століття. Їх земний шлях був нелегкий, бо й часи їх молодості були нелегкі, але вони тягнулися до світла знань, чесно прожили своє життя і залишили по собі добру пам'ять. Останній з них, хто подався у засвіти, це буковинець Вікентій Николайчук, котрому цього річного осіннього листопада обірвалася нитка життя. До останніх днів він очолював Галацьку філію Союзу українців Румунії.

Народився Вікентій Николайчук 1941 року у буковинському селі Марицея. Закінчив українську семирічку у рідному селі, український ліцей у Сучаві.

Познайомилися ми аж 1959 року, коли разом складали вступні іспити на українське відділення філологічного факультету у Бухаресті, коли й заприятелювали. Був Вікентій хлопець товариський, дотепний, йому симпатизували колеги-студенти. У студентстві жив не у гуртожитку, а в маленькій кімнатці на мансарді у високому будинку позаду парку Чішміджіу, яка дісталася йому від тітки,

ВІКЕНТІЙ НИКОЛАЙЧУК (1941-2021)

яка проживала у Столиці, де нас, кілька друзів, іноді збиралися погомоніти, пограти у карти.

Через особисті причини (було й розлучення з першою дружиною) Вікентій Николайчук факультет не закінчив разом з нами, він подався, як кажуть, у світ, опинився у Галаці, де й знайшов свою долю – одружився, у молодій сім'ї народилася донечка. У ті роки ми, на жаль, не спілкувалися, знову зблизилися на початку дев'яностих років, коли у Галаці було засновано сурівську організацію, головою якої був обраний Вікентій Николайчук щирий українець. Він почав друкуватися у сурівській пресі, підписуючи свої матеріали Николайчук-Контущ, аби не плутати його з односельчанином Вікентієм Николайчуком, котрий під час одного з парламентських скликань був обраний депутатом від СУР.

Ми почали зустрічатися на сурівських культурних заходах у Бухаресті і в провінції, наприклад, у Тульчі.

І ось, недавно Вікентія Николайчука не стало, його забрала невиліковна хвороба.

Хай буде йому земля пером і добра пам'ять!

Михайло МИХАЙЛЮК

СВІТЛА ПАМ'ЯТЬ УЧИТЕЛЬКИ

Вістка про кончину земної подорожі, на 83-му році буття, вчительки Валерії Усатюк (н. Бербеничук), охопила скорботою, глибоким душевним болем та смутком не тільки родину, але й всіх тих, котрі були її учнями – а їх кількості – колегами, друзями чи просто односельчанами або знайомими. Це – непоправна втрата не тільки для її дітей чи внуків, а і для всієї громади Балківців, бо служила вона світловказом як дітям-учням, так і їхнім родичам або всім тим, котрі потребувала її мудрої поради.

Це слова та вирази того душевного стану, якого викликає пізнання цієї людини на словах і ділах, на роботі за кафедрою чи в розгортанні культурних подій, або в моментах дозвілля. У мене був привілей пізнати її у таких обставинах, бо працював поряд у школі с. Балківці, Сучавського повіту, тридцять років.

Народилася Валерія Бербеничук у цьому гарному буковинському селі 8 липня 1938 р. у сім'ї Андрія та Анни Бербеничуків, поважних газдів – Андрій був обраний громадою примарем у певному часі – які старались дати дітям правильне виховання, тобто в душі праці, правди і порядку, а Валерії забезпечили і гарний вишкіл, бо побачили у ній Божий дар книголюбів. Після закінчення загальної школи у рідному селі, поступила до Серетського Українського Педагогічного Ліцею, випускником якого стала у 1957-му році. Працювала вчителькою в рідному селі приблизно сорок років.

Грунтовна професійна підготовка, серйозне ставлення до освітньої роботи і виховання молодого покоління, постійне удосконалення у методиці предметів початкової школи забезпечили їй отримання звання вчителя другого ступеня, а з сторони Повітового Шкільного Інспекторату – Диплом Найкращої Вчительки.

У 1958 році вийшла заміж за свого односельчанина, також вчителя, Василя Усатюка, який працював директором Балківської школи коло 20 років. Народила двоє дітей, хлопчика Аристідія та дівчинку Марчелу-Лію, котра пізніше «подарувала» їй двоє внучок: Діану і Делію.

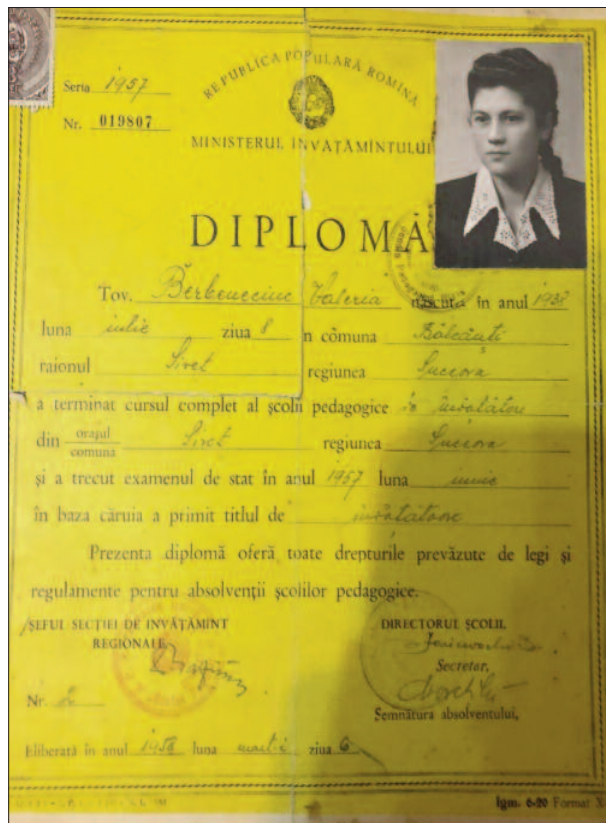
Виховала своїх дітей у тому ж душі праці, правди і порядку, заохочувала їх постійно до збагачення знань і обидвоє дітей отримали вищу освіту.

Вийшовши на заслужену пенсію, пані Усатючка, як з особливою повагою іменували її в селі від малого до найстаршого, займалась вихованням внучок і

щиро віддала свій внесок у їхньому духовному і душевному формуванні. Віднині вона стане невтомним ангелом-хранителем своєї родини, а родина буде вшановувати її святую пам'ять на довгі-довгі роки.

Коли я прийшов працювати викладачем у школі с. Балківці, вчителька Валерія привернула мені увагу своєю поставою, наче холодною серйозністю в таєминах її глибоких карих очей, але пізніше, у плинні наших викладацьких заходів, з бесід на різні педагогічні та

методологічні теми, вдалось мені розшифрувати те перше загадкове враження. Це було тільки її глибоко серйозне ставлення до професії, у кожному учневі вона бачила свою дитину, а це додавало їй постійні переживання відносно

успіху у навчанні кожного зокрема, відносно майбутньої долі кожної дитини.

Чомусь пригадується мені слушне зауваження аббата Фарія відносно обурення Едмонда Дантеса проти неправди, в романі «Граф Монте-Крісто» Александра Дюма-батька, висловлене пророче: «Бог вірує в тебе!» Розтлумачив я сенс цього речення, вважаю правильно, тільки за допомогою поучань Г. Сковороди: Людина відкриває Бога (вірує в Нього) тільки тоді, коли відкриває Божий дар в собі (талант, здібність) і наслідуює це облагородження!

Я впевнений в тому, що учителька Валерія Усатюк відчула у собі таємний покликання до вчительського подвигу з ранніх років і тому поступила увірено до педагогічного ліцею. А те, що працювала віддано та успішно тільки вчителькою, оправдовує переконливо значення сентенційного речення аббата. Насправді, Бог подарував їй вчительську здібність і вірив що вона буде наслідувати цю зовсім нелегку працю, і вона оправдала чесно і гідно цю святую довіру всім своїм життям.

Дарувала з любов'ю своїм учням знання, з шляхетним старанням плекала моральні чесноти, часто жертвуючи особистими чи сімейними справами, але не нарікала ні на що, ні на когось, щиро давала поради на підставі тих принципів, в яких була вихована і котрі охороняють людину від гріха. Усмішка на її устах рідкісно появлялась, бо весь час переконана була в тому, що для правильного виховання молодого покоління жодне зусилля не є недостатнє і постійно піклувалась в цьому.

На пенсії будучи, вона чекала з нетерпінням появи української преси – неодноразово говорила мені Марчела – і читала кожну газету від першої до останньої сторінки, а потім шукала хоч когось-то, щоб поділитись думками і враженнями від прочитаного.

На заклик дзвонів церкви брала постійно участь у святих літургіях і дякувала Богу за подаровані дари і пройдений життєвий шлях, за успіхи і за негаразди, будучи зразково скромним віруючим – сказав мені отець-парох місцевої церкви «Покрови Матері Божої» Козмін Куку.

Срібний голос шкільного дзвіночка, що пролунав під час проходження процесії мимо школи, покликав в останній раз учительку Валерію Усатюк, на жаль, не на урок з її улюбленими учнями, а до Царства Небесного, щоб заслужено залучити її до ряду вчительської галереї с. Балківці, ореолої в душі і серці громади званням невмирущих духовних батьків.

Земля її пухом і пером, а Царство Господнє відкрите!

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

Зіслання Святого Духа на Апостолів у день П'ятидесятниці, перша проповідь Св. Ап. Петра і хрещення понад 3000 народів того самого дня створили першу християнську церкву. Для перших християн церква мала велике значення. Всі вони жили вкупі, все було спільне: їжа, одяг, кожного дня сходилися та брали участь у Святій Літургії, причащалися Святими Тайнами. Так жили християни протягом трьох століть: у єдності, любові, молитві та порозумінні. Так жили і прийняли віру Христову перші наслідники Ісуса Христа та Святих Апостолів. Але яке значення має сьогодні Церква для нас? Що вимагають нині люди від церкви та як ми повинні ставитися до неї? Церква є та, що вперше освячує людину. У Божому храмі причащаємося Духом Святим через Святі Тайни: хрещення, миропомазання, сповідь, причастя (євхаристія), шлюб, священство та маслосвяття (соборування). Без Святих Тайн людина не може позбутися гріхів та освячувати своє життя, та потім не може наслідувати Царства Божого. Якщо хтось покидає церкву, то в ту мить він втрачає вічність та спокій душевний тут, на землі. Церква складається зі священників та християн.

Церква

Священники та єпископи є служителями церкви. Церква це спільність народу, що разом із священником моляться і спасаються. Наша церква є святою, тому що її наука не має жодної помилки, тому що Дух Святий діє та освячує нас через наше священство. У наші часи не один є християнин, який від свого хрещення не переступає поріг церкви з різних причин. Кожний з нас повинен усвідомлювати той факт, що у церкві священник нас тримав на руках і ми вдруге народилися через Духа Святого та воду, і так ми позбулися первородного гріха та всіх інших гріхів. Через миропомазання ми прийняли Духа Святого, якого прийняли й апостоли у день П'ятидесятниці. У церкві через сповідь стираються наші всі гріхи, а потім ми причащаємось Тілом і Кров'ю Ісуса Христа. У церкві через шлюб чоловік та жінка «стають одним тілом». Теж у церкві священник робить похорони та потім тіло доходить до цвинтаря в очікуванні

Другого пришествія Ісуса Христа. Коротко кажучи – це великі дари, яких дав нам Бог Небесний через Святу Церкву та її служителів.

Отець Іван ЮРЧА

Фото автора

Перетворення Савла

Початок Послання до Галатів, в якому Ап. Павло говорить про його перетворення, доказує нам, що просте знання віри не робить нас дійсними вірниками.

Сам про себе Ап. Павло каже, що він, як юдей, що переслідував християн, пізнавав дуже добре свою віру: «я перевищував в юдействі багатьох своїх ровесників роду мого, бувши запеклим прихильником моїх отцівських передань» (Гал. 1,14).

Причину цього перетворення (від переслідування християнства до проповідника і апостола нової віри) находимо якраз в силі доброї вістки, яка його перетворила, сила яка приходить від Господа: «Звіщаю, ж вам, браття, що Євангелія, яку я благовістив – вона не від людей, Бо я не прийняв, не навчався її від людини, але відкриттям Ісуса Христа» (Гал. 1, 11-12).

Та ключ перетворення знаходиться в його душі, в тайному відкритті Спасителя в його серці: коли ж Бог уподобав «виявити Сина Свого, щоб благовістив я Його між поганями, я не радився заради тілом та кров'ю» (Гал. 1,16). Видимо, що не знання християнства, якого переслідував, наблизило його до Христа, а персональне відкриття Спасителя для його душі.

Зерно віри в Ісуса як Спасителя він сам собі засіяв в серці, коли збирав різні інформації про християн, щоб їх переслідувати, і ніколи, в тих моментах, не думав, що він сам стане вірником, одним із тих переслідуваних. Момент, коли те зерно починає давати плоди, знаходиться в чуді по дорозі до Дамаску.

Аж до його перетворення Ісус Христос був для Савла тільки агітатором, та після цього моменту Він стає тим «що

за наші гріхи дав Самого Себе, щоб від злого сучасного віку нас визволити» (Гал. 1,4). Так що не знання віри робить його вірником, признання жертви Спасителя, Його любові для світу. Спаситель дав Самого Себе в жертву для нас, але ми маємо користь з цієї жертви тільки тоді, коли визнаємо її цінність.

«Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, а щоб послужити і душу Свою дати за викуп за багатьох» (Мт. 20,28). Чому каже Спаситель багатьох, а не всіх? Який Він Спаситель, але не спасає всіх? Та сенс того, що каже тут Спаситель, знаходиться в тому, що спасіння не є примусове; спасіння стає активне для кожного тільки тоді, коли кожний з нас признає жертву Спасителя.

Ап. Павло пише, між іншим, своєму ученикові Титу, якраз про цю ідею: «Самого Себе дав за нас, щоб нас визволити від усякого беззаконства та очистити Собі людей вибраних, у добрих ділах запопадливих. Оце говори та нагадуй» (Тит 2, 14-15).

І наука, але головню персональний приклад Ап. Павла, стають для нас причиною роздумування над нашою вірою: чи дійсна віра, чи тільки громада наук, яких ми повторюємо собі постійно, як формулу, думаючи, що то дійсно віра. Многі читають Біблію і не відчують нічого, многі заходять до церкви, та не приходить їм молитися, многі знають історію християнства, може, краще від вірників, але це їх не наближає до Спасителя. Правда, що ці речі є дуже головними для серйозного вірника, але головна ідея початку Послання до Галатів та, що вони самі не роблять нас вірниками. Кожний має особисту мотивацію своєї віри, але всі вірники переконані, що жертва Спасителя головна для кожного з нас, і наша віра залежить від власного старання перевести Добру Вістку у наше щоденне життя.

Отець Маріус М. ЛАУРУК

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ – ДЕНЬ ВШАНУВАННЯ ЇЇ НОСІЇВ. НЕГОСТИНА-БАЛКІВЦІ – 9 ЛИСТОПАДА

**Вчімо української мови, щоб пізнати безпосередньо світ!
Говорімо українською мовою, щоб світ пізнав нас!
Пишімо по-українськи, щоб залишитись нами у світі!**

Вище наведені синтагми можуть здаватися, на перший погляд, щирим звертанням-порадою викладача української мови до своїх учнів, до молодого покоління нашого роду зокрема, до всіх носіїв нашої рідної мови. Але якщо запам'ятались нам слова-афоризм французького поета, прозаїка, сатирика, історика і публіциста Франсуа Вольтера, що чужу мову можна вивчити протягом шести років, а рідну мову потрібно вивчати все життя, то ставлення до рідної мови набирає вагомості цінності як відносно власного минулого, сучасного і майбутнього, так і колективного просування у певному просторі і часі життя-буття.

Це тільки за умови бажання залишити по собі якийсь-то слід!...

*

Такі думки спонукали викладачів української мови шкіл Балківців та Негостини буковинського краю, відповідно, Анку Штюбіану, Діану Фрасинюк Лідію Даскалюк та Нарчісу Керстян відзначити і поточного року День української мови в Румунії у нелегких обставинах пандемії, щиро-дитячим святом вшанування рідного слова у формах декламування української поезії, виконання української пісні, представлення у пауер-пойнт власних міркувань щодо ролі рідної мови у вихованні особистості людини та конкурсу малювання, натхненного ставленням та відчуттям кожного учасника до своєї материнської мови.

На пропозицію автора цих рядків, до свята вшанування рідної української мови було залучено і вшанування найвидатніших носіїв красномовного українського слова. Для такого започаткування було обрано одного із найпрестижніших представників української літератури в Румунії, і не тільки, буковинського поета, прозаїка, літературного критика, журналіста, головного редактора часопису «Український вісник» – Михайла Михайлюка.

Для вітального слова цього особливо-го заходу було запрошено директора-координатора Балківської школи, Секстілію Герасе, яка з самого початку визначила особливу вагомість шанування рідної мови та її носіїв у формуванні молодого покоління як в моральному, так і в суспільному напрямках. Вивчаючи рідну мову, дитина усвідомлює хто вона є, тобто пізнає правильно себе та отримує навички правильно ставитись до свого ближнього, оцінювати правильно

себе і свого ближнього, поважати себе і свого ближнього – наголошувала вона – а це творить в естві людини найсоліднішу засаду її суспільного статусу.

Анка Штюбіану переконливо аргументувала роль української мови у виявленні творчих здібностей учнів, яким сприяють заходи організовані СУРом на місцевому, повітовому та національному рівнях. Багато наших учнів вже відзначились у таких змаганнях і надіймося що будуть відзначуватись і надалі – сказала вона у закінченні.

Також у формі пауер-пойнт було представлено, у до-

речно обраних фрагментах, життя та літературний доробок Михайла Михайлюка, лірична творчість – групою п. Діани Фрасинюк, а прозова творчість – групою Анка Штюбіану. Учні-учасники декламували вірші із збірки «Дзвонар», читали цікаві частини з короткої прози автора. Стенд з книжками М. Михайлюка учні оглядали з особливим захопленням після того як почули, що це письменник з недалекого міста Серету, тобто це їхній близький сусід. Не важко уявити з якою цікавістю вони б слухали та розмовляли з ним, якби відбулася зустріч наживо!

На основі фото М. Михайлюка із обкладинок та перегортаних книжок, один із талановитих учнів художників-початківців намалював портрет письменника і був нагороджений похвальними словами та гучними оплесками. Ще не відомо чи схоче і за скільки схоче продати свій шедевр!...

Прикрашений зал буковинськими килимами створив відповідний простір цьому заходу, який залишив у душі всіх учасників незабутнє враження.

*

Не забуваймо, що дев'яте листопада – це свято Української мови і писемності в Україні, це свято вшанування світлої постаті Преподобного Нестора-літописця у церковному календарі та відзначення нині 227 років з дня відходу до світу Праведних – Г.С. Сковороди.

У місяці листопаді маємо нагоду збирати писемні листки хоча б останніх двох і стелити у власному внутрішньому просторі своєрідний золотавий духовний килим.

Діана Емануела ФРАСИНЮК

Фото авторки

Закінчилися польові осінні роботи і 26 жовтня село Негостина відсвяткувало церковний храм Святого Великомученика Дмитрія за новим стилем, патро-на нашої церкви і нашого села.

Негостинська церква стоїть на пагорбі серед села, звідки видно всі вулиці. Наш священник Данієл Петрашук приготував Дім Господній так, як належить і чекав на гостей. День був погідний, осінь при-красила своїми фарбами всю природу, люди наповнили церкву у традиційних костюмах і прийшли з радістю на службу Божу. Святу Літургію відслужили 7 свя-щенників, вона відбулася двомовно, по-румунськи і по-українськи. Хочу сказати, що в нашій церкві Свята Літургія завжди відбувається двомовно, так як зазнали від діда-прадіда. Були присутні священ-ники із сусідніх сіл: Балківців, Гропен, Шербівців, з міст Серету і Сучави. Наш церковний хор був на високім помості, вийшло дуже гарно, були присутні всі здібні хористи. Гості були прийняті тра-

ХРАМ У НЕГОСТИНІ

диційно, так як знають негостинці угоща-ти, коли закінчилася Служба Божа. Потім негостинці розійшлися по домах і чекали своїх гостей. У Негостині на храмовий стіл кладуть студенець з кугута, або сви-нини, до нього салат з червоного буряка з хрінном, потім галушки, потім печеню, курячий суп з домашнім тістом і при-слідок солодкі рогалчики, медівник та інші солодощі. Горілка варена дома із слив, вино з винограду. Через пандемію цього року не можна було, а раніше люди виходили на толоку, там грала музика, танцювали.

Так відбуваються храми у Балківцях, Гропенах, Шербівцях, у Калинештах, на Грецькім, у Марицеї і в Дарманештах. Всі ці села стоять на повітовій дорозі

Сучава-Серет. Українці люди господарні, робітні але знають і побуватися, коли треба. І так не забуваються давні тради-ційні українські звичаї, а наші церковні хористи вбралися в українській стрій і прикрасили осінній пейзаж.

Там, де є віра і любов до Господа, там завжди буде мир і порозуміння.

Феліція ГРИГОРАШ
Фото авторки

❖ ТРАФУНКИ ❖ ТРАФУНКИ ❖ ТРАФУНКИ

SCRIPTA MANENT

Один мій приятель, котрий не забув, що першого жовтня мені виповниться вісімдесять, задумав щось написати про такий «славний ювілей», а оскільки він людина скрупульозна, то взявся перегортати мої твори, щоби освіжити враження. І так, на полицях своєї багатой бібліотеки натрапив на мій другий роман «Міст без поруччя», який появився понад чверть сторіччя тому (1988), та він не прочитав його свого часу і вважає, що має провину за собою...

Заспокоюю зніяковілого приятеля, кажу, що і я не прочитав усі твори побратимів по перу, хоча вважаюся літературним критиком. Цитую вислів мудрих латинців «скріпта манент» – «написане залишається», а вони, котрі дали людству безсмертні твори, слів на вітер не кидали. Отже, прочитати щось ніколи не пізно.

А ще кажу, прозоро натякуючи на те, що до мого «ювілею» цокнемося чаркою, що іноді книга, як старе вино – чим довше зберігається, тим кращають її «смакові» якості. А він, підхопивши ідею, додає, що це залежить від того, чи те вино було витиснуте з грон спілого винограду, а чи з недостиглого; а книжка чи з добірних слів та невідроблених почуттів, які просилися на папір, чи, може, з міметичних.

Хоча балакали ми по телефону, розмова

затяглася, бо, як сказав Франко: «Якби ти знав, як много важить слово!» і «Життя коротке, та безмежна штука / І незглибиме творче ремесло», яке «Всю душу мрії твоєї ввіссало. / Всі сили забира і ще говорить: Мало!»

«ВОВЧЕНЯ»

Був у Миколи Чищевго, письменник з Києва, задушевний друг Володько, якого він охрестив «вовченням». Чому, бігме, не запам'ятав. Микола запевняв, що він «розумна голова», та який зв'язок існував між диким звірятком і цією похвалою – не пояснював, а, може, те забулося.

Невисокий, худенький і тендітний, як дівчина, з почуттям гумору, Володько, особливо за чаркою, часто ставав ціллю жартливого кепкування з боку Миколи.

– Ви лишень подивіться на нього – 35 кілограмів разом з авторучкою. Коли його покликали до війська, я страшенно боявся, аби Володько не попав у парашутисти. Бо уявіть собі, стрибне з літака, парашут розкриється, та через легкотілість Володько не приземлиться: кружелятиме, кружелятиме навколо земної кулі, немов супутник...

Та і Володько не ліз у кишеню за словом. Починає:

– Пам'ятаєте той вечір у Миколи, на якому був і Тарас Іванович Сергійчук? А скільки ми тоді випили – пам'ятаєте?

Отож, майже під ранок, повертаючись додому, розуміється, пішки, йдемо Хрещати-ком і в рідких перехожих канючимо заку-рити. Тарас Іванович крокує рівно і розма-шисто, а мене хилить додолу.

«ВЕРТИКАЛЬНИЙ» ВОЛОДЯ

З Володею, поклонником сала, сталася тоді кумедна пригода.

А було воно так. Вечером у Миколи Чищевго зібралася кумпанія, прийшли ди-ректор видавництва «Дніпро» Тарас Сер-гійчук, поет Леонід Лірниченко, і, звичайно, Володя. На столі ціла батарея горілки, до якої додалася від Миколи Корсюка пляшка мараморської слив'янки. І почалася заба-ва, яка, виглядало, триватиме довго. Тому я і Микола Корсюк вибачилися, сказали, що мусимо відпочити. А перед тим, як покидати гостину, домовилися з Тарасом Сергійчуком зустрітися у дев'ятій ранку – він обіцяв поводити нас Києвом власною машиною. На другий день пан Тарас чекав на нас у домовленому місці – веселий, бадьорий, наче й не був не сулянци. А як Володя? – цікавимося. З Володею була кумедія – смі-ється директор видавництва «Дніпро»: На Хрещатику він просив підтримувати його «вертикально», бо як зігнеться, з нього може вилитися вся випита горілка.

Михайло МИХАЙЛЮК

Привіт з Італії

Насамперед годиться подякувати Вам, бо дали змогу, щоб моє ім'я було надруковане в українській газеті. Моя попередня стаття мала назву «Я Надія Гавриш», тож таким способом я і представилася. Тоді мені сповнилося десять років і я з гордістю писала про те, як я навчилася по-українськи, зразу тільки говорити, а потім і писати. Говорити вмію таки змалку, завдяки моїй бабі Марії, бо вона так з нами спілкується весь час. А писати мене навчила тітка Валерія, коли навідалася до нас на деякий час. Я була тим дуже рада, тому змогла вивчити український алфавіт лише за два дні. Проте я свідомо, що це ще дуже мало.

В попередній статті я признавала, що слабо володію українською, хоч проживаю в українській сім'ї. Домашні розмови дають вузькі можливості щодо вивчення мови. Мені би здалася чиясь постійна допомога, а тут зовсім бракує доступ до українських текстів, бракує живе мовне оточення. В нашій місті проживають кілька українських сімей, з якими ми зустрічаємося, бо майже всі вони з Балківців. Чотири з них такі наша рідня, але тутешні українці спілкуються чомусь лише на румунській мові. До вас я посміла написати лише з допомогою моєї тітки. На жаль, рівень моїх знань мало підвищився, тому і на цей раз я була змушена покласти на її допомогу.

Тепер мені сповнилося вісімнадцять років. Учуся в XII-ім класі філологічного ліцею в місті, яке називається Алессандрія (приблизно 100 км до Торіно). Там ми вивчаємо, окрім італійської мови, латинську, англійську, французьку та німецьку. Румунську та українську я вивчила дома, бо в моїй сім'ї лише цими мовами спілкуємося. Таке правило завів мій тато і добре зробив. Я знаю досить багато дітей в нашій місті, які народилися в румунських або українських сім'ях, проте або зовсім не говорять, або дуже слабо на рідній мові своїх родичів. (Якось в парку до нас пристала дівчинка, мабуть, ровесниця мені, яка почула нашу бесіду з братом по-румунськи, обрадувалася та ось як звернулася до нас: «Și eu sunt românesc!») Минулого року, коли святкували мій день народження (15 лютого), з допомогою тітки я приготувала для гостей маленький ліричний момент: прочитала напам'ять

сім віршів на семи мовах. (По-румунськи я вивчила „Somnoroase pășărele”, а по-українськи «Садок вишневий коло хати») А цього року мені захотілося відзначити таку «історичну» для мене дату вже зовсім не шумно, без жодних гостей. Навіть не вдома, а в горах. Родичі прислухалися до мого бажання і наняли там номер у готелі на дві ночі. То був спеціальний подарунок. Тому цей день для мене став особливим і незабутнім.

Є в мене брат Самуїл, на шість років менший. Доки був маленьким, я ним дуже тишилася: бавила, гралася, допомагала вчитися. Коли наша тітка вперше прибула до Італії, йому було п'ять років і ще не дуже добре говорив по-румунськи, а вона зовсім не розуміла італійську. Проте між ними зав'язалася дружба і вони стали «вчителем» мови один для другого. Було нам весело в дитинстві, але тепер, коли йому вже тринадцять, став чимраз більше захоплюватися електронни-

ми іграми, від мене відчувився і ми вже мало спілкуємося. В школі подібна ситуація. Мої однокласниці (дівчата переважають), чим ростуть, тим більше відчужуються. Зосталася близькою мені лише одна колега, Луїза, але й наші стосунки чимраз звужуються. Тому я почала заглиблюватися в читання літератури, а навіть і Біблії, слухати по інтернеті конференції на психологічні та релігійні теми. Надіюся вступити на психологічний факультет, бо мрію працювати на користь і для рятунку людей.

Дуже люблю подорожувати і вважаю це за моє хобі. Найбільше подорожей відбувалося по Італії: Мілано, Флоренція, Венеція, Лаґо Маджоре, Гардаланд, Лоано, Валенца. (До Риму ще не встигла!) Останнє місце мені найбільше подобається, бо виділяється тим, що зберігає дух традиційної Італії. То було колись місто самих золотарів і виглядало надто розкішним: міцні та елегантні будинки, дуже широкі вулиці, щедро розширені парки. Тепер вони лише слабенькі тіні минулої слави, бо вже немає там жодного золотаря. Воно недалеко від нашого міста і моя сім'я часто приїжджає сюди, бо нам то по дорозі до парку – заповідник Валенца.

Друга країна – це Румунія, куди мої родичі возили мене ще від двох років. Окрім Балківців і Сучавської області, мені вдалося відвідати місто Онешти та його околиці (Тиргу-Окна, Слинк-Молдова), бо туди нас завезла моя тітка. Тут мене найбільше зворушило те, що я відвідала гімнастичний зал, де підготовлялася Надя Команич. Нас запросили досередини, де тоді такі тренувалися маленькі гімнастки. Це було несподіваним для мене і дуже сподобалося. Того ж літа ми подорожували й до Столиці, де також пробули п'ять днів, і багато цікавого відвідали: Музей мистецтва, музей «Грігоре Антіпа», прекрасний парк Чішміджіу.

Третя країна, яку мені вдалося відвідати – це Франція, бо там проживає мій вуйко Флорін, моя двоюрідна сестра Лукреція, моя ровесниця, і брат Марко. Тут ми також пробули п'ять днів і багато цікаво змогли побачити. Зрозуміло, що мені, моєму братові Самуїлові та двоюрідному братові Робертові, найбільше сподобався парк Діснейленд. Там ми провели цілісний день, бо хотіли, щоб ввечері змогли побачити знаменитий спектакль світла та кольорів. І насправді було варто. Мені особливо сподобалися Люксембургський сад та Ейфелева вежа. Там я була найбільше вражена.

До Франції мені вдалося добратися й вдруге, минулого року, коли разом з тіткою ми поїхали до міста Гренобль, щоб відвідати моїх двоюрідних: сестру Аґнес та брата Франчіска, котрі там навчаються. Хоч наш візит тривав лише три дні, вражень зосталося дуже багато. Це було в місяці лютому, коли високі Альпи ще були покриті снігом. Коли ми піднялися фунікулером, перед нашими очима з'явилася чудова панорама цього міста, яке виглядало на величезну «яму» в Альпах.

Надіюся, що слідуючою країною, котру тепер мрію відвідати, стане Австрія, бо там проживає Клара, моя найстарша двоюрідна

**Від своєї внучки
подала Валерія ШОВКАЛЮК
(Продовження на 11 стор.)**

МІЙ ТАТО НІСТОР КУРИЛЮК

Кілька слів про закон нр. 118/1990 р. У цьому законі йдеться про нащадків тих солдатів, які попали у полон у Другій світовій війні.

Сини, дочки, дружини тих, що були полоненими у СРСР, на основі цього закону мають право на якісь там грошові відшкодування.

Я і мої браття маємо право на якісь там гроші за нашого покійного тата Ністора Курилюка. Для цього ми зробили багато паперів і тепер чекаємо.

Мій батько Ністор Курилюк /1916-2000/, мав тяжке дитинство, працюючи навіть у якогось пана у Фундуля – Бухарест.

Робив військо у «кавалерійському регіменті»

Був полоненим у ССРСР /23.08.1944 – 16.10.1945/. Коли вернувся у Марицейки, кожного року кутав одного або двох коней. У нас були корови, свині, вівці та багато курей, качок та гусей.

Десять років був головою колгоспу «Новий вік» у Марицеї.

Працював на полі майже до смерті /11.02.2000/

Хай йому буде земля пером та пухом!

Микола КУРИЛЮК

Фото автора

Ністор Курилюк верхи на коні.

ROMANIA
MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
U.M. Nr. 02405, Pitești

CERTIFICAT
Nr. C/39084 din 27.12.1991
CURELIUC NISTOR

Certificăm că
născut în anul 1916 luna 07 ziua 26 fiul lui Onofrei
Ana
și domiciliat în sat. Mărăței, com. Dărmănești
jud. Suceava,

a fost identificat cu următoarea situație:

03.11.1941 – 21.11.1941, pe front, cu Regimentul
14.08.1942 – 04.04.1943 11 Roșiori;
18.02.1944 – 18.04.1944
21.07.1944 – 23.08.1944
23.08.1944 – 16.10.1945, prizonier în U.R.S.S.;
18.04.1944, rănit pe front, O.Z.nr.9/1944;
18.04.1944 – 30.05.1944, spitalizat;
30.05.1944 – 20.07.1944, concediu medical;
Decorat cu medalia "Virtutea Militară", clasa a
II-a/1943.

Datele au fost extrase din arhiva M.Ap.N.
Drept pentru care s-a eliberat prezentul certificat.

SEFUL UNITĂȚII MILITARE 02405,
Lt. colonel

BN/IB

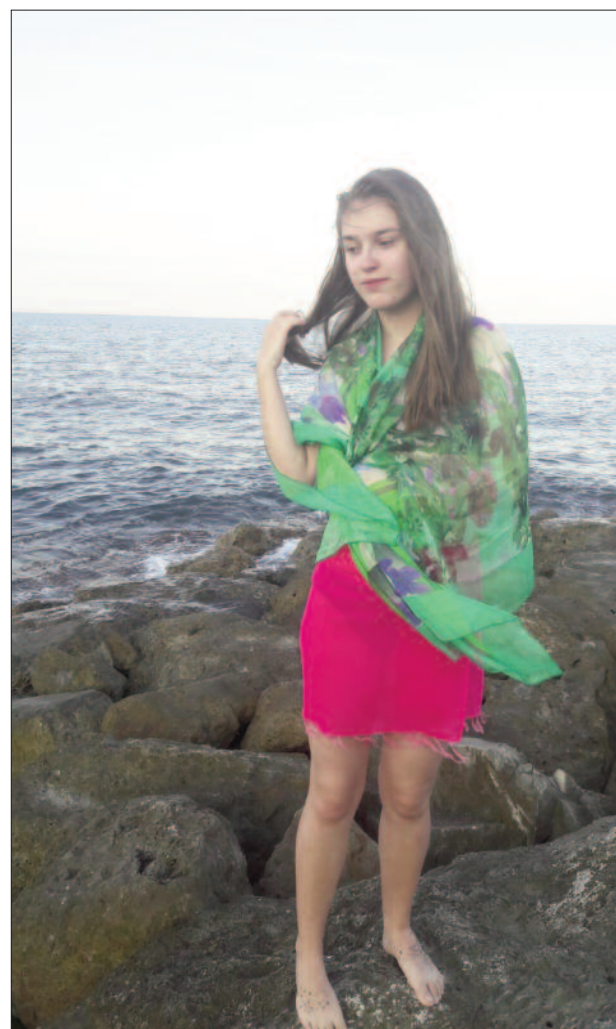

(Продовження з 10 стор.)

Привіт з Італії

сестра, піаністка за фахом. То єдина двоюрідна сестра, з котрою я ще ні раз не мала змоги зустрітися.

Наприкінці хочу написати про моє ім'я Надія. Я дуже вдячна, що мої родичі вибрали для мене таке гарне ім'я. Люблю значення цього імені і воно стало своєрідним маяком мого життя. Мама закінчила лицей в Онештах, де навчалася і Надя Команич. Тоді вона була захоплена надзвичайною славою цієї гімнастки, тому дуже полюбила ім'я «Надія». А коли прийшлося знайти ім'я для мене, моїм родичам не потрібно було довго шукати. Може, надіялися, що й я стану гімнасткою, а може лише тому, що саме ім'я стало дуже славним. Мені не судилося стати гімнасткою, виходить, що Бог призначив для мене іншу долю і я повинна бути задоволена нею. А для цього діє, від першого дня мого народження, іменно Божественне чудо. Воно кормить мою душу і завжди підтримує. Ось чому я вважаю себе щасливою.

Сторінка письменника

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

І підійшов Яків до Ісака, батька свого, а той обмацав його і сказав:

«Голос Яківів, а руки руки Ісавові.»

Після смачного обіду Ісак поблагословив сина свого Яківа:

«Хай Бог тобі дасть з роси Неба, із ситости землі, і збіжжя багато, й вина молодого!

Нехай тобі служать народи, і народи нехай тобі кланяються! Будь господарем для братів своїх, і нехай тобі кланяються сини матері твоєї. Хто тебе проклинає – проклятий буде, а хто тебе поблагословить, той благословенний буде!»

Чим відійшов Яків, до Ісака, івійшов Ісав і сказав:

«Нехай встане мій батько і хай їсть із здобичі мисливської сина свого, щоб душа твоя благословила мене!»

«Хто ти?» – запитав здивований Ісак.

«Я син твій, твій перворідний Ісав» – відповів той.

«Хто ж тоді той, що перед тебе мені їсти приносив? Я попоїв смачної страви і поблагословив, тепер він буде благословенний!»

Як почув Ісав слова батька свого, закричав криком сильним та вельми гірким. І сказав:

«Поблагослови мене, поблагослови і мене, батьку мій!»

«Обманом прийшов твій брат, та й забрав благословення твоє!» – відповів йому Ісак.

«Він обманув мене два рази: забрав перворідство моє, а тепер забрав і благословення моє. Чи ти не маєш і для мене благословення?» – трохи не плакав Ісав.

«Тож я зробив його твоїм господарем і дав йому всіх братів його за рабів. Я забезпечив його хлібом і молодим вином. Що ж мені робити, сину мій?» – знизив плечима немічний батько.

«Чи в тебе тільки одне благословення, батьку мій? Поблагослови і мене, батьку мій! Заплакав Ісак і промовив:

«Отож буде садиба твоя без ситости землі і без роси небесної згори. І мечем своїм будеш заробляти на хліб щоденний, і будеш служити брату своєму. Але якщо постарієшся, то зламаєш ярмо з шиї твоєї.»

І зненавидів Ісав Якова через благословення, яким поблагословив його їхній батько.

«Наближаються дні жалоби по батькові моєму, після того я вб'ю Якова!» – промовився комусь Ісав.

Дійшли ці слова до вух його матері, вона покликала Якова і сказала йому:

«Ось Ісав, брат твій, тішиться тим, що уб'є тебе. А тепер, сину мій, послухай мене і тікай до Лавана. Посидиш у нього, аж поки відвернеться гнів твого брата від тебе і він забуде, що ти зробив йому. Тоді я пошлю й покличу тебе додому. Навіщо мені втрачати вас обох?»

Перелякався Яків Ісава і втік до вуйка свого, який жив в іншій державі. І натрапив на одне місце, де хотів заночувати, бо вже

ВЛАД ДРАКУЛЯ ВОДЕ ТА ХОРОБРІ КОЧОВИКИ

надходив вечір. І взяв він один камінь і поклав собі в узголов'я. І приснилось йому драбина, верх якої сягав до неба, і ангели Божі спускались і піднімались по ній. Побачив і Господа, який промовив до нього: «Я Господь, Бог Авраама, батька твого, і Бог Ісака. Землю, на якій ти лежиш, Я дам її тобі та нащадкам твоїм. І буде потомство твоє, немов порошок землі. І поширишся ти на захід і на схід, і на північ, і на південь. І благословляться в тобі та в нащадках твоїх всі племена землі. І ось Я з тобою, і буду тебе пильнувати скрізь, куди підеш, і верну тебе до цієї землі, бо Я не покину тебе, аж поки не вчиню, що Я сказав був тобі.»

Прокинувся Яків зі свого сну та й сказав:

«Дійсно, Господь пробуває на цьому місці, а того я й не знав! Яке страшне оце місце! Це ніщо інше, як дім Божий, і це брама небесна.»

А воно таки так і було!

– І що трапилось далі з братами?

– Вбив його Ісаав чи простив?

– Простив, простив, але через довгі роки, коли повернувся назад до дому батька свого.

Влад Дракуля Воде, супроводив своїх гостей аж до Відіну.

– Ну, мій друже! – а тепер будемо прощатись, – промовив господар Мунтенії до грецького зрадника.

– Жаль мені, воєводо, що ти не послухався моєї поради. Може, все ж таки ти передумаєш і підкоришся Світлій Порті? – запитав той.

– Такого не буде! Ми підкоряємось тільки одному Богогові Святому! А твоя Світла Порти, разом з твоїм султаном хай ідуть під три чорти!

– Та вони вже під чортами, твоя величність! – посміхнувся один з Владових капітанів.

– Чорт своїх не візьме! – додав інший.

– Чорт і бусурман одне і те саме! – додав третій.

Всі розреготались, а Катаволін, посміхаючись, дав наказ Гамзові, щоб оточив Влада Дракулю та його воїнів.

– Ну, якщо ти мене не послухав, то доведеться тобі гинути ні за цапову душу! Ти оточений воїнами славного Гамзи, і тобі не вийти звідси живим.

– Я готовий загинути за християнську віру і за мунтянську державу! – промовив Влад

Дракуля, після чого додав: – Але не сьогодні!

– Ха-ха-ха! В тебе немає іншого виходу, ти оточений! Або підкоряєшся Світлій Порті, або...

– В мене завжди вихід знайдеться, Катаволіне, а в тебе навряд чи знайдеться. В тебе тільки один вихід – смерть!

– Ха-ха-ха! Невже ти не розумієш, що ти труп, і твої воїни трупи! В'яжіть його! – крикнув Катаволін.

Але в цей час позаду Гамзових воїнів почувся сильний крик! Зі чотирьох тисяч грудей залунало:

– Смерть бусурманам!

– Алах! Алах! – почувся кволий, даремний крик Гамзових воїнів.

Бій не тривав довго. Всі Гамзові бусурмани полягли від шабель, стріл, та списів мунтянських воїнів, а Гамзу та Катаволіна Влад Дракуля зв'язав власними руками.

– Ну, зраднику, не захистила тебе твоя Світла Порти від смерті! – промовив до грека воєвода.

– О всесвітлий та всемогутній господарю Мунтенії! – впав на коліна Катаволін.

– О, то я вже не підлеглий Світлій Порті, а всесвітлий та всемогутній господар Мунтенії?! – посміхнувся воєвода.

– О, Владе Дракуло! О, високий воєводо! – продовжував благодати грек.

– Та то, Катаволіне, тобі тільки здається, що я високий, бо ти на колінах, а зараз я тебе поставлю на високу палю, і тоді ти будеш вищим за мене, – смієчись промовив Влад.

– Змилуйся наді мною, господарю! Я буду вірно служити тобі!

– Ну, ну... хіба ти не служиш султанові та Світлій Порті?

– Я приймаю християнську віру, я дам присягу...

– Ти народився у християнській вірі і зрадив її, а тепер хочеш зрадити і мусульманську віру та султана?..

– Так, так, я присягну... я приймаю... я... – белькотів переляканий грек.

– Та ні, ліпше я зроблю тебе героєм – ти помреш за мусульманську віру, Світлу Порту та султана Магомеда.

– Змилуйся наді мною, владико! – заревів грек.

– Я те і роблю! – посміхнувся воєвода, а потім звернувся до Гамзи: – А ти не хочеш прийняти християнську віру і зрадити султана?

– Ні! – відповів з гідністю Гамза.

– Ти хоробрий воїн! Я дарую тобі волю, розв'яжіть його, – наказав своїм воїнам Влад.

– Ні! Я хочу померти на землі, на якій загинули мої воїни!

– Хай буде воля твоя! – погодився Влад. – Але покищо я тебе закрию в тюрму, а вже потім побачимо.

– Змилуйся наді мною! – ще раз поспробував грек.

(далі буде)

У кожного своя доля мов той степ широкий.

Тарас Г. Шевченко

НАШ ТАТО

Не легка доля випала нашому татові Николаєві. Коли йому ще не сповнелось 2 роки, помер дід Іван (у 29 років – нещасний випадок). А потім війна забрала у нього все: сім'ю, здоров'я, заставила починати все з нуля. Не раз спадало мені на думку, що як би то було, якби кожна людина, яка має якусь відповідальність, старалася виконувати її сумлінно, не перевершуючи свою роль, не була б зарозумілою, бо ця зарозумілість може мати погані наслідки для певних осіб. Коли почалася мобілізація то зарозумілий чиновник і гадки не мав запитати тата якої він нації, раз живе у Румунії, значить румун і у рубриці національність записав – румун. А вуйка Івана (татового брата) запитали і записали як він сказав – українець. Таким чином, наш тато опинився на фронті, а вуйко, «міноритар», не був на війні. Тому що Румунія воювала проти Радянського Союзу, «міноритарів» не брали на фронт, вони були направлені до Бесарабії, до сімей, члени яких воювали, де допомагали у різних роботах: сапали, косили і т.д. Хочу зауважити, що щось подібне відбувається і в наші дні. Наприклад, під час перепису населення службовець у рубриках національність і громадянство записав мене – румунка. На моє запитання, чому він не запитав мене, якої я національності, він дуже здивовано відповів – «як ви можете бути українка, якщо живите у Румунії?». Ну, що на таке скажеш? Хіба – шановний громадянин, видно, що ви перейшли через школу як «чемодан по через вокзал».

Так наш тато опинився на війні. Війна, це не те, що ми бачимо на кінокартинах, це найжахливіша трагедія, яку довелося перенести і доводиться переносити народам. Тато був три рази ранений (не дуже тяжко), а два рази присиплений землею. Мені не раз доводилося слухати його розповіді про пережите на фронті. Найтяжчі бої, у яких він брав участь, це бої під Сталінградом. Якщо є пекло, то тато його пережив там, під Сталінградом. Там велись запеклі бої. Одного разу срілянина не втихала ні вдень ні вночі більше як два тижні. Стріляли з гармат, з кулеметів, але найстрашніше було, коли вночі атакували літаки, небо переповнилось полум'ям, так що надворі, казав тато, «хоч мак збирай». У цей час ніхто не збирав погібших. Земля була вкрита розпухлими трупами. Скрізь був дим, зойк, запах крові, сморід. На команду – вперед ніхто із воїнів не наважувався вийти із окопа. Командири мусіли погрожувати зброєю. Багато воїнів не витримали психічно – збожеволіли. У тім пеклі, коли чекав зустрічі із смертю, тато молився, просив бога вижити. Там він усвідомив, що для людини най-

цінніше це не багатство, не гроші, а родина і життя. «Життя і рідня» – це найбільший скарб, який нам подарував Бог. Так він поклявся, що якщо виживе і Бог йому допоможе вернутись до рідної хати, то він ніколи, до кінця свого життя, не буде скаржитись на свою долю, хоч би як трудно йому прийшлося, не буде скупуватись, недоїдати, складати гроші, аби придбати майбільше майна, але буде старатись проводити якнайбільше часу з ріднею якої він до того часу не приділяв досить уваги. Так і було. Поки був здоровий, десь 8 років (бо прожив після війни лишень 9 років) то вся рідня щонеділі і щосвята збиралися у нас. Тато різав по дві свині на рік (до війни тримав свині на продаж), варив горілку із жита, з цукрових буряків. Мама лагодила їжу. Що вони робили? Рано йшли до церкви, а з церкви, після того як покутають худобу, сходилися в нас. Як лиш почала розуміти, то мені вбилося у пам'ять така картина: повна хата дорослих, а між ними лишень одна дитина – я. Тато читав, а всі слухали. Слухала і я. І так, ще з малих літ я познайомилась із Шевченком. Запам'яталось як тато читав «Наймичку», «Катерину», а всі плакали. Ще читали романи «Земля», «У неділю зілля копала» О. Кобилякської, «Захар Беркут» І. Франка, «Кам'яна душа» Гната Хоткевича. Одні із цих книжок були куплені в Чернівцях. А інші позичав у Івана Костинюка (простого селянина, який у той час мав досить велику особисту бібліотеку). Вони не тільки читали, а і обговорювали прочитане. «Дві години від ріки Серета на Буковині лежить село Д.» – починає роман «Земля». Так я дізналася, що то йде бесіда про село Димка. Бабка Варвара розповідали, що у Димці жила одна їх знайома, в якій вони два рази гостювали. Читали не лишень літературу, а багато разів читали Біблію. Хочу звернути увагу на те, що більшість із присутніх були неписьменні, але дуже зацікавлені. Багато разів у перервах вони співали різні пісні. Тато, його обидва брати, Іван і Митро, сестра Марія, мама, бабка і їх обі сестри Марія та Євгенія, мали гарні голоси і дуже любили співати. Мали і свої улюблені пісні: «Чому у ставі води нема», «Попід гору високу», «Над водою, над бистрою», «Ой урву я у ружі квітку», «Один волик і три пружки» та інші. Коли співали, то неодмінно співали і татову улюблену пісню «Чорна хмара в полонині». Воно мені запам'яталося тому, що чомусь тато завжди плакав, а після його кончини мама також плакала коли її співали певно тому, що пісня їй нагадувала тата.

Чорна хмара в полонині(2)
Тежко жити на чужині, мамко.
На чужині тежко жити(2)
Як той камінь з води взети, мамко.
Камінь здойму та й заплачу(2)
На чужині літа трачу, мамко.
Камінь здойму та й спочину(2)
На чужині марно гину, мамко.
Ой чужино, ти чужино(2)
Чіму в тобі так студино, мамко?
Тут ні снігів, ні морозів(2)
Лишень очі повні сльозів, мамко.
Тут ні брата, ні родини(2)
Плаче серце щогодини, мамко.
Плаче серце, має чого
Нема правди ні від кого, мамко.
Нема правди та й не буде(2)
Наша правда в світі блуди, мамко.
Хто чужини тай не знає(2)
Най ся мене запитає, мамко.
Я чужину добре знаю(2)
Бо в чужині проживаю, мамко.

Упіст співали Шевченкові пісні, а у піст перед Різдвяними святами колядували. Іще одна дивна річ запам'яталась. Коли співали «Ще не вмерла Україна», то співали її тихо, припущеним голосом, а як це було влітку, то зачинали у кімнаті вікна і двері. Це мене дуже дивувало. Аж десь десять років після смерті тата якимось ми розговорились і я наважилась попросити у вуйка Митра пояснення. Вуйко мені проспівав і пояснив усе. Він мені передав перші знання з історії України, багато говорив про долю України та її народ. Він мав досить велику бібліотеку, багато історичної літератури. Вуйко Митро студював у Чернівцях, війна його спіткала на третьому курсі. Минули роки і забрали з собою всіх осіб, яких я тут споминала, залишилися лишень спогади та гроби з хрестами на цвинтарі. Сум огортає душу, коли пригадую ті часи. Хоч не жилося легко, були різні недостатки, біди, але вони не ізолювали людей, а навпаки, зближували. Люди спомогалися між собою, були більш чуйні до людського горя. Сусіди, рідня сходилися, бесідували, жартували, співали. У неділю і свята по обіді на толоці, на лавках майже коло кожної хвіртки було повно людей. У цей період, вечорами робили клаки, лупили кукурудзу. Село гуділо від співів та сміху. А тепер у селі тихо, молодь розійшлась по світу, кукурудзу ніхто не жне і не лупить, збирають її механічно. Сусіди не сходяться, чому тратити час як є телевизор, інтернет, телефон. Та і родина не дуже сходиться. А як і сходяться, усім приріс телефон до рук. Трохи щось поговорять а потім, за годину, кожний горбатіє над телефоном, як діти, так і дорослі. А читати книжку у цей час не модно.

Ось так то було, я є, а як то буде, хто буде жити, буди бачити.

Проф. пенсіонер Марія ФРАСЕНЮК

Іван Франко

Трицева шкільна наука

**Був Гриць премудрий родом з Коломиї,
Вчився барз добре на філософії.**
Стара співанка

— Їж, дурний, а борзо! — наминали хлопці, а самі душились зо сміху.

Гриць почав хрупати і насилу з'їв крейду. Регіт у школі розлягся такий, аж вікна задзвеніли.

— Цого смієтесь? — спитав здивований Гриць.

— Нічого, нічого. Може, хочеш їще?

— Ні, не хочу. А що то таке?

— То ти того не знаєш? Отто дурний! Та то єрусалим такий, то дуже добре.

— Ой, не дуже добре, — сказав Гриць.

— Бо ти ще не засмакував. То годиться кожному їсти, хто перший раз приходить до школи.

В тій хвилі увійшов професор. Усі хлопці, як сполошені горобці, попірסקали до лавок, тільки Гриць зостався зі сльозами в очах і з губами, забіленими крейдою. Професор грізно зблизився до нього.

— Як називаєшся? — крикнув.

— Глиць.

— Що за Гриць? Ага, ти новий. Чому в лавці не сидиш? Чого плачеш? Чим забілівся? Га?

— Та я їв єрусалим.

— Що? Який єрусалим? — допитувався професор.

Хлопці знов аж душилися зо сміху.

— Та давали хлопці.

— Котрі хлопці?

Гриць озирнувся по хаті, але не міг нікого пізнати.

— Ну, ну! Йди сідай і вчися добре, а єрусалима більше не їж, бо будеш битий!

III

Почалася наука. Професор говорив щось, показував якісь дощечки, що на них були намальовані якісь гачки та стовпки; хлопці час від часу кричали щось, як професор показав яку нову дощечку, а Гриць нічого того не розумів. Він навіть не зважав на професора, а дуже смішними видались йому хлопці, що сиділи довкола нього. Один довбав пальцем у носі, другий іззаду раз у раз старався уткнути невеличке стебельце Грицеві у вухо, третій працював довгий

час дуже пильно, микаючи зі свого старого кафтану латки, нитки та остроки * (*Остроки — торочки.); вже їх перед ним на спідній дошці лавки лежала ціла купа, а він усе ще микав і скуб зо всеї сили.

— Насцо то микаєє? — спитав Гриць.

— Буду дома з бовщом їсти, — відповів шепеляво хлопець, і Гриць довгий час думав вад тим, чи буває не здурив його сей хлопець.

— Але-бо ти, Грицю-небоже, нічого не вважаєш, — крикнув на нього професор і покругив його за вухо, так що Грицеві мимоволі аж сльози стали в очах, і він так перепудився, що довгий час не тальки не міг уважати, але й зовсім о-світлі не тямив. Коли, нарешті, отямився, хлопці вже починали читати склади на подвижник табличках, які розкладав і складав професор. Вони невтомимо по сто разів співучими голосами повторяли: «а-ба-ба-га-ла-ма-га». Грицеві, не

знати чому, дуже се сподобалося, і він почав своїм пискливим голосом наперед кричати: «а баба галамага». Професор уже готов був узнати його дуже пильним і здібним хлопаком і, хочаби ще ліпше переконатися про се, переставив букви. Несподіваним способом він виставив перед учениками букви «баба», але Гриць, не дивлячися на них, а тільки на професора, тонким співучим голосом крикнув: «галамага». Всі зареготалися, не виключаючи й самото професора, тільки Гриць, здивований, оглянувся і знов наголос сказав до свого сусіда: «Цому не клицис галамага?» Аж тоді бідолаха стягнувся, коли професор потягнув його за понятливість різкою по плечах.

— Ну, а чого тебе там у школі навчили? — спитав батько, коли Гриць у полудне вернув додому.

— Вчились-моє «а баба галамага», — відповів Гриць.

— А ти вмів? — запитав отець, не входячи в те, що се за така дивовижна наука.

— Таже вмів, — відповів Гриць.

— Ну, так мені справується! — заохотив отець. —

Як тут у селі вивчишся, то підеш до міста до більшої школи, а відтак вийдеш на попа. Жінко, а дай-но йому що їсти.

— Ба, — відповів Гриць.

IV

Минув якраз рік після того важного дня. Блискучі надії батька на Грицеву будучину давно розвіялись. Професор просто сказав йому, що Гриць «туман вісімнадцятий», що ліпше зробить, коли відбере його додому і назад заставить гуси пасти. І справді, по році шкільної науки Гриць вертав додому якраз такий мудрий, яким був перед роком. Вправді, «а баба галамага» він вивчив докладно напам'ять, і не раз навіть у сні з уст його вилітало се дивовижне слово, що становило немов перший поріг усякої мудрості, якого йому не судилося переступити. Але далі поза те слово Гриць у науці не поступив. Букви якось мішалися перед його очима, і він ніколи не міг спізнати їх з лиця, котре ш, а котре т, котре «люде», а котре «мисліте» * (* ... котре «люде», а котре «мисліте» — назва букв «Л» та «М» у церковнослов'янському алфавіті.). Про читання вже ніщо й говорити. Чи причина тому була в його непонятливості, чи в кепським навчанні професора, сього не знати; то тільки певно, що, крім Гриця, таких «туманів вісімнадцятих» між тогорічними школярами було 18 на 30, і всі вони під час того шкільного року робили собі блискучі надії, як то буде гарно, як вони увільняться від щоденних різок, позаушників, штурханців, «пац» та «попідволосників» і як покажуться знов у повнім блиску своєї поваги на пасовищі.

А вже хто як хто, а Гриць запевне найбільше і найчастіше думав про се. Проклятий буквар, що його він за час цілорічної натуги над науковими питаннями пошарпав і пофалатав * (* Пофалати — пошматувати.) трохи не на січку, прокляте «а баба галамага» і прокляті професорські причинки та заохоти до науки так надоїли йому, що він аж вихуд та поблід і ходив увесь час, мов сновида. Накінець змилювався бог і послав місяць липень, і змилювався батько та сказав одного ранку:

— Грицю!

— Га? — сказав Гриць.

— Віднині вже не підеш до школи.

— Ба, — сказав Гриць.

— Здійми чоботи, капелюх і ремінь, треба сховати про неділю, а ти заперечися личком, візьми лупку * (* Л у п к а — обідрана бараняча шапка.) на голову та жени гуси пасти.

— Ба! — сказав радісно Гриць.

(далі буде)

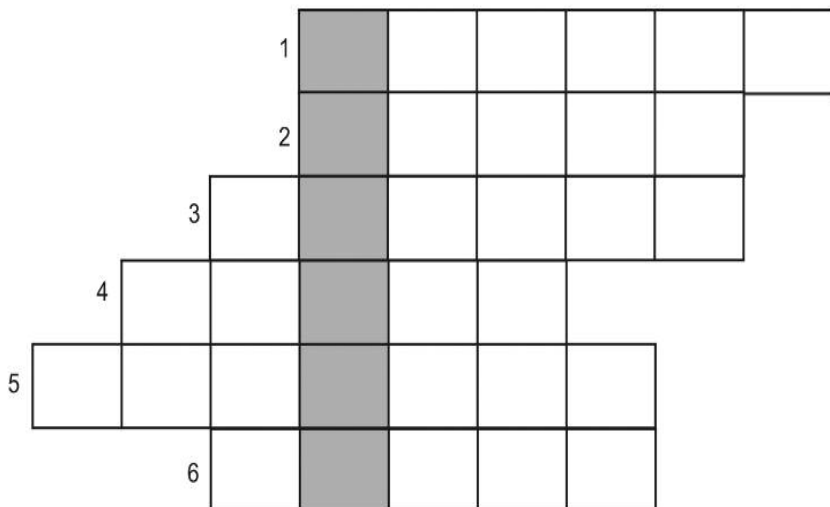
КРОСВОРД

Народні притчі

1. Хто знайшов колосок?
2. Овоч, який тягнула ціла родина.
3. Рудохвоста тварина, яка у всіх казках тільки хитрувала і обманювала.
4. Ато рятував півника від лисиці?
5. Хто подарував панові горобця?
6. Твір, у якому є вигадка, фантазія.

КЛЮЧОВЕ СЛОВО — невелике оповідання повчального характеру.

Відповіді на 15-й сторінці.

ДИТЯЧІ СТОРІНКИ

Олександр Олесь

РІДНА МОВА В РІДНІЙ ШКОЛІ

Рідна мова в рідній школі!
Що бринить нам чарівніш?
Що нам ближче і миліш
І дорожче в час недолі?
Рідна мова! Рідна мова!
Що в єдине нас злила, –
Перші матері слова,
Перша пісня колискова.
Як розлучимось з тобою,
Як забудем голос твій
І в Вітчизні дорогій
Говоритимем чужою?!
Краще нам німими стати,
Легше гори нам нести,
Ніж тебе розіп'ясти,
Наша мова, наша мати!
Ні! В кім думка прагне слова!
Хто в майбутнім хоче жити,
Той всім серцем закричить:
– В рідній школі – рідна мова!
І спасе того в недолі
Наша мрія золота,
Наше гасло і мета
– Рідна мова в рідній школі.

• Грамотний

– Скажи, Петрику, скільки маємо частин світу?

- Дві, Ірино Богданівно!
- Ану, назви.
- Цей світ і той світ.

• Хто рано встає

– Ти чому так довго спиш? – запитує батько сина. – Сусідський хлопчик вранці десять леїв знайшов під парканом.

– Але ж той, хто загубив гроші, встав ще раніше!

• Глек сметани

До молочного магазину зайшов хлопчик і просить половину глечика сметани. Продавщиця налила сметани і каже:

- З тебе чотири леїв.
- У мене, тітонько, грошей немає...
- А де ти їх подів?
- Поклав на дно глечика.

Віктор Терен

РІДНА МОВА

Як то гарно, любі діти,
У вікно вам виглядати!
В ньому все: тополі, квіти,
Сонце й поле біля хати.

На оте вікно ранкове,
Що голівки ваші гріє,
Схожа наша рідна мова –
Цілий світ вона відкриє!

Бережіть її, малята,
Бо вона – віконце миле,
Що колись до нього мати
Піднесла вас, посадила...

Володимир Олійник

СЛОВА

Плекатимеш мову - цвістимуть слова,
Мов білі черешні весною...
Ростимуть слова, як у квітні трава,
Зігріті любов'ю земною.

Які ж вони чисті, як вічно звучать,
Як птахами в'ються крилато, –
Мов зорі незгасні небесних багать:
Хліб. Совість. Вітчизна і Мати.

Шануй їх у серці. Ніколи не смій
Святе і високе топтати.
Як жито-пшеницею слова добрі сій –
Рясний урожай будеш мати!

Скільки куль є в піраміді?

є в цій піраміді?

Складність головоломки: 5.

Андрій Малишко

БУДУ Я НАВЧАТИСЬ МОВИ ЗОЛОТОЇ

У трави-веснянки, у гори крутої,
В потічка веселого, що постане річкою,
В пагінця зеленого, що зростає смерічкою.
Буду я навчатись мови-блискавиці
В клекоті гарячій кованої криці,
В корневищі пружному ниви колоскової
В леготі шовковому пісні колискової.
Щоб людському щастю
дбанок свій надбати;
Щоб раділа з мене
Україна-мати...

Марія Хоросницьк

МАТУСИН ЗАПОВІТ

Раз казала мені мати:
«Можеш мов багато знати,
Кожну мову шанувати,
Та одну із мов усіх
Щоб у серці ти зберіг».
В серці ніжну і погідну
Збережу я мову рідну!

Григорій Вієру

СОЛОВЕЙ МОВЧИТЬ НА ДУБІ

У годину вечорову –
Зачудовано і любо
Слуха нашу рідну мову.
І коли б він став шукати
Слів до пісні чарівної,
То набрав би їх багато
З мови нашої живої.

ВІДПОВІДІ

Скільки куль є в піраміді?

Відповідь:

30 або 25.

30 – кульки є і в середині,
25 – піраміда порожня.

КРОСВОРД

Народні притчі

Відповідь:

1. Півник.
2. Ріпка.
3. Лисиця.
4. Котик.
5. Дівчина.
6. Казка.

Ключове слово – притча

Куток гумориста

ДУЖЕ ВАЖКА РОДИНА

– Вчора Ніна вповідала
Біля корчми Іка,
Що сім'я у тебе, Петре,
Важка і велика?

Почувши це у корчмині,
В момент той важливий,
Аж тепер Петро подумав,
Що він найщасливій...

Правда, бо дружина має
Сто сім кілограмів,
Теща має біля сотні
І ще кілька грамів.

– І я нелегка людина,
Можеш всім сказати,
Бо, як бачиш, я не можу,
Із стільця устати.

В ПОЛІЦІЇ

– Чому ти так розкричався
В нас на коридорі,
Озирнись, бо ти не в лісі
І не у коморі.

– Не горлай тут, чоловіче,
Як безумний Хома,
Чи у тебе, як я бачу,
Не всі «Святі» вдома?

– Та яким мені вже бути,
Співаком, солістом,
Як учора моя жінка
Втекла з футболістом?

ЗАЖУРЕНИЙ БАТЬКО

– Як, Микито, не журитись
І не нервуватись,
Як жити би зміг безжурно
І не турбуватись?

Маю синка в Бухаресті,
Вже в п'ятому році
В українському інституті,
А не на толоці.

Післав його, щоби вивчав
Українську мову –
Гарну, любу, серцю милу,
Пісенну, здорову...

Посилав йому щотижня
Смачного щось з хати,
А він ось, як взявсь до мене
Олівцем писати:

«Mulțuniesc și numai ghine,
Am prenit colietul,
Poșta e la trei chicioare,
La patru bufietul»

ЗАПИТАВСЯ ХЛОПЧИК БАТЬКА

Запитався хлопчик батька,
В ліску біля дуба,
– Скажіть, чому ота тітка
Стала така груба?

– Хіба тобі не сказала
Бабуся Марійка?
Пила молока багато
Не з горшка, а з дійка.

НЕГРЕСА

Байда вийшов із корчмини,
Вже дримала синя Тиса,
І край неї зупинила
Його молода негреса.

І сказала: – Не годиться
Йти у пору цю самому,
Прошу тебе дуже гарно
Зайдімо до мого дому.

– Не піду, гарна негресо,
В ніч цю до твоєї хати,
Скажи в мить цю, що я маю
В Африці твоїй шукати?

НЕ БРЕШИ

Зустрічав Вадим Юстинку
На толоці коло дуба,
І сказав з усього серця:
– Юстиночко моя любя!

– Би ти знала, моя пташко,
Як тебе люблю, кохаю,
Як на тебе я щоднини
Біля дуба тут чекаю...

Поклади на серце ручку
Як на своє, як на себе,
Будеш чути його звуки,
Як стукає задля тебе...

– Слухай, що скажу, Вадиме,
Не бреш, ти мій приятель.
То стукає на тополі
Ось дивись – стукає дятель.

СКАЖИ, ВЖЕ КОГОСЬ КОХАЄШ?

– Яка гарна ти, Доріно,
Стільки добра маєш,
Скажи чи ти в Негостині
Вже когось кохаєш?

– Не складне це запитання
Від свмого краю,
Знай, що є один якого
Я справжньо кохаю.

– А я цього ще не знала
З ним напевно ходиш...
Тоді чому ти Дорінко,
Заміж не виходиш?

– Боюсь заміж виходити,
Хотяй я тендітна,
Щоб баби не говорили
Що, ця вже вагітна?

В РАДНИКА

Ради, ради золотої,
Як чарки чекаю.
Скажи, як то вигнать жінку
Непослушну з раю?

Михайло ВОЛОЩУК

ОГОЛОШЕННЯ!

Повідомляємо наших читачів,
кореспондентів, співробітників
про нову адресу по інтернету нашої
редакції, починаючи з 1 жовтня
2021 року:

E-mail:
ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор
МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК
Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ
Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест
Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724
Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія
Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România
ISSN 1223-1614